

ປຶ້ມຄູ່ມື

ກ່ຽວກັບ:

ສິດສະເໜີພາບລະຫວ່າງ ຍິງຊາຍ ແລະ
ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ
(GESI)

ສໍາລັບ:

ພະນັກງານ ທລຍ ຂັ້ນເມືອງ

ໂດຍ: ນິ ຫລວງໂຄດ

ມັງກອນ, 2014

ສາລະບານ

I.	ຄຳນິຍາມ ເພດ ແລະ ບົດບາດ.....	4
1.	ຄຳວ່າ "sex" ຫລື ເພດ.....	4
2.	ຄຳວ່າ "Gender" ຫລື ບົດບາດ.....	4
3.	ຂໍ້ຄວນຄຳນຶງ :.....	4
II.	ສາມຫລັກການ ແລະ ສາມຮູບແບບ ຂອງສິດສະເໝີພາບ.....	7
1.	ສາມຫລັກການ ຂອງສິດສະເໝີພາບ (ລະບຸໃນສົນທິສັນຍາຊີດໍ).....	7
2.	ສາມຮູບແບບຂອງ ສິດສະເໝີພາບ.....	7
III.	ຄຳນິຍາມ GESI.....	11
1.	GE = ສິດສະເໝີພາບ ລະຫວ່າງ ຍິງຊາຍ ສະແດງອອກແນວໃດ ?.....	11
❖	“ບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະ ການພັດທະນາ” ບໍ່ແມ່ນເລື່ອງດຽວກັນກັບ “ການພັດທະນາແມ່ຍິງ” (Gender and Development is not Women Development).	11
2.	SI = ການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດແມ່ນຫຍັງ (Social Inclusion)?	11
IV.	ນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ.....	13
1.	ລັດຖະທຳມະນູນ ສປປ ລາວ (1991 ແລະ 2003):.....	14
2.	ອອກກົດໝາຍ :.....	14
3.	ສ້າງຕັ້ງ ອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆ :.....	14
4.	ອອກນະໂຍບາຍຕ່າງໆ :.....	14
5.	ຄຳເຫັນມ້ວນທ້າຍຂອງກຳມະການວ່າດ້ວຍການລົບລ້າງການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ ຕໍ່ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໃນປີ 2009 (ຂໍ້ 44 ແລະ ຂໍ້ 45; ກອງປະຊຸມສະໄໝທີ່ 44, 30 ກໍລະກົດ - 7 ສິງຫາ 2009).	15
V.	ລະດັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ (ຊາວບ້ານ).....	17
VI.	ທັກສະຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາໃນເວລາປະຊຸມ (Role and Skill of Facilitator of focus group discussion).....	18
1.	ຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາ (Facilitator of group discussion).....	18
2.	ການກະຕຽມ:.....	20
3.	ທັດສະນະການວາງຕົວຂອງຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາ :.....	21

4. ເຕັກນິກການຖາມ:.....	21
A. ບົດຝຶກຫັດທີ 1: ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງແມ່ຍິງໃນວຽກງານ ທລຍ	26
B. ບົດຝຶກຫັດທີ 2: ເຮືອ ແລະ ອີກ 5 ຄົນ	27
C. ບົດຝຶກຫັດທີ 3: ຂໍ້ຄວາມຂອງຜູ້ຖືກຕັດອອກຈາກການມີສ່ວນຮ່ວມ	28
D. ບົດຝຶກຫັດທີ 4: ຕົວຢ່າງກອງປະຊຸມຢູ່ຂັ້ນບ້ານ.....	29
E. ບົດຝຶກຫັດທີ 5: ຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາໃນເວລາປະຊຸມ	30
F. ບົດຝຶກຫັດທີ 6: ບ້ານພູງາມ.....	31
G. ບົດຝຶກຫັດທີ 7: ການຈັດກອງປະຊຸມເກັບກຳຂໍ້ມູນຢູ່ຂັ້ນບ້ານ	33
H. ບົດຝຶກຫັດທີ 8: ກໍລະນີສຶກສາ.....	34

I. ຄຳນິຍາມເພດ ແລະ ບົດບາດ

1. ຄຳວ່າ "sex" ຫລື ເພດ

ໃນທິດສະດີ ຄຳວ່າ Sex ຫລື ເພດ ໝາຍເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງທາງລັກສະນະຮ່າງກາຍ ລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ¹, ເປັນສິ່ງທີ່ທຳມະຊາດສ້າງຂຶ້ນມາ.

2. ຄຳວ່າ "Gender" ຫລື ບົດບາດ

ບົດບາດ ໝາຍເຖິງ ສິ່ງທີ່ສ້າງຄົມສ້າງຂຶ້ນ ເປັນເອກະລັກໃນຕົວຕົນ (ອັດຕະລັກ), ເປັນ ຄຸນສົມບັດ ແລະ ເປັນບົດບາດ ສະເພາະ ຍິງ-ຊາຍ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນທາງສັງຄົມ ແລະ ທາງວັດທະນະທຳ ແບບແຕກຕ່າງກັນຕໍ່ຮ່າງກາຍຂອງ ຍິງ ແລະ ຊາຍ, ເຊິ່ງມັນສົ່ງຜົນໃຫ້ ເກີດເປັນສາຍພົວພັນປົກຄອງກັນ ແບບເລື່ອມລ້ຳຕໍ່າສູງ ເປັນລຳດັບຊັ້ນລະຫວ່າງ ຍິງ-ຊາຍ ແລະ ເກີດເປັນການກະຈາຍອຳນາດທີ່ໃຫ້ສິດທິ ທີ່ເອື້ອອຳນວຍແກ່ຜູ້ຊາຍຫລາຍກວ່າ ແລະ ສ້າງຂໍ້ເສຍປຽບໃຫ້ແມ່ຍິງຫລາຍກວ່າ. ການສ້າງຕຳແໜ່ງໃນສັງຄົມໃຫ້ສະເພາະຍິງ ແລະ ສະ ເພາະຊາຍ ປະກົດຕົວຂຶ້ນດ້ວຍການກະທົບໃສ່ຂອງປັດໃຈທາງການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະ ນະທຳ, ສັງຄົມ, ສາສະໜາ, ອຸດົມການ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ການສ້າງຕຳແໜ່ງໃຫ້ສະເພາະ ຍິງແລະ ສະເພາະຊາຍ ສາມາດປ່ຽນແປງໄດ້ດ້ວຍວັດທະນະທຳ, ສັງຄົມ, ແລະ ຊຸມຊົນ.

3. ຂໍ້ຄວນຄຳນຶງ :

- 1) ບໍ່ຄວນພິຈາລະນາ ຄິດແບບຕາຍຕົວຢ່າງດຽວ ຕໍ່ ຍິງ ຕໍ່ ຊາຍ (Do not Gender Stereotype)
 ຕົວຢ່າງ : ຄິດແບບຕາຍຕົວວ່າ : ແມ່ຍິງ ບໍ່ກ້າຕັດສິນໃຈ, ແຕ່ມັນບໍ່ແມ່ນເປັນແບບນັ້ນທຸກຄົນ, ມັນມີແມ່ຍິງທີ່ກ້າຕັດສິນໃຈ ແລະ ມີຜູ້ຊາຍທີ່ບໍ່ກ້າຕັດສິນໃຈ, ບໍ່ແມ່ນຜູ້ຊາຍທຸກຄົນກ້າຕັດສິນ ໃຈ. ມັນເປັນສະເພາະ ບຸກຄົນ, ບໍ່ແມ່ນເປັນສະເພາະເພດ.
- 2) ບໍ່ຄວນຈຳແນກ ດ້ວຍເຫດຜົນ ຍ້ອນວ່າເປັນເພດຍິງ ຫລື ເພດຊາຍ, ລວມທັງການ ເຮັດວຽກມັນ ບໍ່ມີວຽກແມ່ຍິງວຽກຜູ້ຊາຍ, ທຸກວຽກ ແມ່ນວຽກທີ່ມະນຸດເຮັດ, ຄົນໃດເຮັດກໍໄດ້ ອີງຕາມເທື່ອ ແຮງ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງແຕ່ລະຄົນ. ແນວຄິດແບບເດີມຄິດວ່າ ວຽກໜັກ ແມ່ນວຽກຜູ້ຊາຍ (ວຽກໃຫຍ່) ວຽກເບົາແມ່ນວຽກແມ່ຍິງ (ແມ່ຍິງເຮັດວຽກເອກະສານໃນຫ້ອງການ, ຜູ້ຊາຍເຮັດ ວຽກກໍ່ສ້າງໃນສະໜາມ). ຄວນຫລີກລ້ຽງການພິຈາລະນາແບບນັ້ນ, ແຕ່ພິຈາລະນາວ່າ ເຮັດວຽກ ໃດແລ້ວ ມັນເຮັດໃຫ້ສູນເສຍສຸຂະພາບຫລາຍກວ່າ, ວຽກນັ້ນ ແມ່ນວຽກໜັກກວ່າ.

¹ ຂໍ້ແນະນຳລວມທົ່ວໄປ ຂອງຄະນະກຳມະການ ສົນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ການລົບລ້າງທຸກຮູບການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ (ຊີດໍ) ເລກທີ 28 ຂໍ້ 5;

❖ ຮູບພາບປະກອບກ່ຽວກັບເພດ ແລະ ບົດບາດ

ຮູບພາບທີ 1 :.....

ຄວາມຄິດເຫັນກ່ຽວກັບຮູບພາບ:.....

ຮູບພາບທີ 2 :.....

ຄວາມຄິດເຫັນກ່ຽວກັບຮູບພາບ:.....

Woman Ploughing: Vietnam

ຮູບພາບຜູ້ຍິງຫວຽດນາມກຳລັງໂຖນາ

II. ສາມຫລັກການ ແລະ ສາມຮູບແບບ ຂອງສິດສະເໝີພາບ

1. ສາມຫລັກການ ຂອງສິດສະເໝີພາບ (ລະບຸໃນສົນທິສັນຍາຊີດໍ)

ສົນທິສັນຍາ ອະທິບາຍວ່າ ສິດສະເໝີພາບ (ຄວາມສະເໝີພາບ) ລະຫວ່າງ ຍິງ ແລະ ຊາຍ ແມ່ນ ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ຕ້ອງ:

- 1) ມີໂອກາດ ຄືກັນ
- 2) ເຂົ້າເຖິງໄດ້ ຄືກັນ
- 3) ໄດ້ຜົນອອກ, ຜົນຮັບ ຫຼື ໄດ້ຜົນປະໂຫຍດ ຄືກັນ

2. ສາມຮູບແບບຂອງ ສິດສະເໝີພາບ

- 1) ແບບທາງການ ໝາຍຄວາມວ່າ ສິດສະເໝີພາບລະຫວ່າງ ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ກຳນົດໄວ້ ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍ.
- 2) ແບບປົກປ້ອງ ໝາຍຄວາມວ່າ ແມ່ຍິງ ຫຼື ຜູ້ຊາຍ ມີສິດສະເໝີພາບກັນ ທີ່ຈະໄດ້ສິດທິໃດ ໜຶ່ງສະເພາະ, ຍ້ອນວ່າເປັນ ແມ່ຍິງ, ຫຼື ຍ້ອນວ່າ ເປັນ ຜູ້ຊາຍ.
- 3) ແບບດັດສົມ ໝາຍຄວາມວ່າ ມີການດັດສົມ (ດັດປັບ) ໃດໜຶ່ງ ເພື່ອໃຫ້ແມ່ຍິງມີສິດ ທີ່ເທົ່າ ທຽມກັບຜູ້ຊາຍໄດ້ແທ້ໆ ໃນຕົວຈິງແຕ່ລະເລື້ອງ (ແຕ່ລະເນື້ອຫາ).

ມັນຈຳເປັນຕ້ອງດັດສົມເພາະວ່າ ສິດສະເໝີພາບແບບທາງການ ບໍ່ສາມາດຮັບປະກັນໃຫ້ເກີດ ສິດສະເໝີພາບໄດ້ໃນຕົວຈິງດ້ວຍຕົວຂອງມັນເອງ ເຊັ່ນວ່າ ການໃຫ້ສິດທິແມ່ຍິງ ເທົ່າທຽມກັບຜູ້ ຊາຍນັ້ນ ແມ່ຍິງຍັງໃຊ້ສິດນັ້ນບໍ່ໄດ້ ຍ້ອນໃນຕົວຈິງຍັງມີການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງຢູ່ ອັນເນື່ອງມາຈາກ ບາງຢ່າງໃນວັດ ທະນະທຳທີ່ມີມາແຕ່ປະຫວັດສາດມີການເອົາປຽບແມ່ຍິງ, ແລະ ສິ່ງໃໝ່ທີ່ເກີດຂຶ້ນ ໃນປັດຈຸບັນທີ່ຈຳແນກແມ່ຍິງໃນແງ່ມຸມໃດໜຶ່ງຂອງຊີວິດ.

ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອໃຫ້ເກີດມີ ສິດສະພາບທີ່ແທ້ຈິງ ລະຫວ່າງ ຍິງ ແລະ ຊາຍ, ມັນຈຳເປັນຕ້ອງດັດສົມໃນ ການປະຕິບັດຕົວຈິງ ດ້ວຍການໃຊ້ມາດຕະການພິເສດຊົ່ວຄາວ / Temporary special Measures/ ລະບຸໃນມາດຕາ 4 ຂອງສົນທິສັນຍາຊີດໍ.

ມາດຕະການພິເສດຊົ່ວຄາວ ອະທິບາຍ ໃນມາດຕາ 4 ໝາຍເຖິງ:

- ອອກກົດໝາຍ / ຫຼື ອອກຂໍ້ກຳນົດພິເສດ ເພື່ອເລັ່ງລັດໃຫ້ແມ່ຍິງໄດ້ໃຊ້ສິດທິສະເໝີພາບ ທີ່ແທ້ຈິງ ຄື ກັບຜູ້ຊາຍ, ທຸກພາກສ່ວນລັດ ແລະ ເອກະຊົນ ຕ້ອງປະຕິບັດສ້າງເງື່ອນໄຂເອື້ອອຳນວຍທີ່ເຮັດ ໃຫ້ແມ່ຍິງສາມາດໃຊ້ສິດໄດ້;
- ນຳໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດພິເສດເຫລົ່ານັ້ນ. ເພື່ອດັດສົມ/ລົບລ້າງ ການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ ທີ່ມີ ຢູ່ຢ່າງເປັນລະບົບໃນດ້ານຕ່າງໆ (ວັດທະນາທຳ, ການ ປະຕິບັດດ້ານສາດສະໜາ, ຜົນປະໂຫຍດ ຂອງຜູ້ຊາຍໃນພັກການເມືອງ, ໃນສະຖາບັນທັງຫຼາຍ ທີ່ບໍ່ເປັນທຳແກ່ແມ່ຍິງ).
- ມາດຕະການພິເສດຊົ່ວຄາວສາມາດມີໄດ້ໃນວຽກງານຂອງພາກລັດ, ການປົກຄອງ ແລະ ເອກະຊົນ.

ឆ្លុះបញ្ចាំង 1:

ඉපඬු 2:

ឆ្លុះបញ្ចាំង 3:

III. ຄຳນິຍາມ GESI

1. GE = ສິດສະເໝີພາບ ລະຫວ່າງ ຍິງຊາຍ ສະແດງອອກແນວໃດ ? (Gender Equality)

ຍິງ ແລະ ຊາຍ ຖືກຮັບຮູ້ວ່າມີຖານະພາບ ເຊັ່ນດຽວກັນ ແລະ ໄດ້ຮັບເງື່ອນໄຂເຊັ່ນດຽວກັນ ເພື່ອຊົມໃຊ້ ສິດ ທີ່ມະນຸດຂອງເຂົາເຈົ້າ, ເພື່ອສະແດງສັກກາຍະພາບຂອງເຂົາເຈົ້າ ເຊັ່ນດຽວກັນ ໃນທຸກຂົງເຂດການພັດທະນາ.

ຍິງ ແລະ ຊາຍ ໄດ້ຮັບ ຜົນປະໂຫຍດ ເຊັ່ນດຽວກັນ ຈາກ ການພັດທະນາ.

GE = ຄວາມທຸ່ງທຳ ລະຫວ່າງ ຍິງຊາຍ (Gender Equity) ແມ່ນຫຍັງ?

ແມ່ນ ຂັ້ນຕອນ ແລະ ໝາກຜົນການປະຕິບັດຢ່າງເປັນທຳ ຕໍ່ຍິງ ຕໍ່ຊາຍ, ເຊິ່ງລວມມີ ການປະຕິບັດຍຸດທະສາດ ແລະ ມາດຕະການຕ່າງໆ (ລວມທັງມາດຕະການສະເພາະຊົ່ວຄາວ) ທີ່ລົບລ້າງການເອົາປຽບທາງສັງຄົມຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ແມ່ຍິງຕົກຢູ່ໃນສະພາບບໍ່ສາມາດຊົມໃຊ້ສິດທິຂອງເຂົາເຈົ້າ ຢ່າງເທົ່າກັບຜູ້ຊາຍ.

❖ “ບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະ ການພັດທະນາ” ບໍ່ແມ່ນເລື່ອງດຽວກັນກັບ “ການພັດທະນາແມ່ຍິງ” (Gender and Development is not Women Development).

ບົດບາດ ຍິງຊາຍ ແລະ ການພັດທະນາແມ່ນຫຍັງ? (Gender And Development):

- ພິຈາລະນາ ທັງສອງ ເພດ ຍິງ ແລະ ຊາຍ, ແລະ ພິຈາລະນາ ສາຍພົວພັນ ທາງບົດບາດ (ແລະ ສິດທິ) ທີ່ທັງສອງ ເພດ ມີ (ຄືກັນ, ຫລື ຕ່າງກັນ).
- ບໍ່ພິຈາລະນາ ບັນຫາຂອງແມ່ຍິງ ສະເພາະ, ແຕ່ ພິຈາລະນາເບິ່ງ ບົດບາດ, ໜ້າທີ່ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ຖານະພາບ ຂອງແມ່ຍິງ ໂດຍສົມທຽບໃສ່ ຜູ້ຊາຍ.
- ພິຈາລະນາ ຄວາມຈຳເປັນ ທີ່ທັງສອງ ເພດ ຕ້ອງປ່ຽນແປງ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ເຮັດການປ່ຽນແປງນັ້ນ.
- ຄວນຮັບຮູ້ວ່າ ຖ້າບໍ່ມີຍິງ ແລະ ຊາຍ ກໍຈະບໍ່ມີຄຳວ່າ Gender ແລະ ການພັດທະນາ

2. SI = ການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດແມ່ນຫຍັງ (Social Inclusion)?

ຄຳສັບນີ້ ມີຄວາມໝາຍກວ້າງກວ່າ ຄຳວ່າ “ບົດບາດ ຍິງຊາຍ ແລະ ການພັດທະນາ.”

ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິມະນຸດ ແລະ ວິທີການປະຕິບັດສິດທິມະນຸດ ລະບຸວ່າ :
“ມະນຸດ ແຕ່ລະຄົນ ບໍ່ວ່າຈະມີອັດຕະລັກ ແນວໃດກໍຕາມ ມີສິດທິ ທີ່ຈະປົກປ້ອງ ແລະ ນຳໃຊ້ ສິດທິມະນຸດ ຂອງຕົນໄດ້ຢ່າງເຕັມປຽມ”.

ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ແມ່ນ “ກຸ່ມພວກນີ້ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ ຢ່າງມີບົດບາດ ໃນສັງຄົມ ແລະ ໃນທຸກແງ່ຂອງການພັດທະນາ ເພື່ອຍົກລະດັບຄວາມສາມາດ/ຄວາມ

ຂ່າວນາມ, ເພື່ອໄດ້ຮັບໂອກາດ, ໄດ້ຮັບສັກສີໃນຄວາມເປັນມະນຸດ ເຖິງຈະເປັນຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ຍ້ອນອັດຕະລັກໃນຕົວຕົນກໍຕາມ”

ເປັນທີ່ຮັບຮູ້ກັນວ່າ ກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ອາດສາມາດ ຖືກຕັດອອກ ຈາກ ການເຂົ້າຮ່ວມ ໃນສັງຄົມ , ຈາກ ການເຮັດການຕັດສິນໃຈ ແລະ ຈາກ ການພັດທະນາ ດ້ວຍເຫດຜົນຫລາຍ ຢ່າງ ທີ່ອີງໃສ່ ອັດຕະລັກຂອງເຂົາເຈົ້າ, ເຊັ່ນ :

- ຍ້ອນ ສິດທິ ຍິງຊາຍ ຕ່າງກັນ
- ຍ້ອນ ເປັນຊົນເຜົ່າ ຫລື ເຊື້ອຊາດ ສີຜິວ ໃດໜຶ່ງ
- ຍ້ອນ ມີພາສາປາກເວົ້າ ຕ່າງກັບໝູ່
- ຍ້ອນສາສະໜາ
- ຍ້ອນ ຊົນຊັ້ນ ຫລື ຖານະເສດຖະກິດ, ລວມທັງ ຕໍາແໜ່ງໃນວຽກງານ, ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍ
- ຍ້ອນມີພາວະທາງເພດຕ່າງກັນ
- ຍ້ອນ ອາຍຸ
- ຍ້ອນລະດັບ ການສຶກສາ
- ຍ້ອນຂາດຄວາມສາມາດດ້ານໃດໜຶ່ງໃນຮ່າງກາຍ (ພິການ)
- ຍ້ອນມາຈາກພູມສັນຖານຕ່າງກັນ (ເຊັ່ນ : ມາຈາກຊຸມຊົນທຸກຍາກ/ສະລຳ, ມາຈາກປ່າຈາກດົງ)

ການຖືກຕັດອອກ ເປັນເລື່ອງເກີດຂຶ້ນເລື້ອຍໆທີ່ເໜັງຕີງປ່ຽນແປງໄປມາຢູ່ເລື້ອຍໆ : ເຊິ່ງເປັນການປະຕິບັດ ແລະ ການມີປະຕິກິລິຍາ ຕໍ່ກັນ ຂອງ ທັງສອງຝ່າຍ, ຝ່າຍຜູ້ຕັດແຍກ ຄົນອື່ນອອກ (ບໍ່ໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ແມ່ນຜູ້ມີສິດກວ່າ) ແລະ ຝ່າຍຜູ້ຖືກຕັດແຍກ (ບໍ່ໄດ້ຂ້າຮ່ວມ, ມີສິດບໍ່ເທົ່າທຽມ).

ການຕັດແຍກກັນ ແມ່ນ ເນື່ອງມາຈາກ ຄວາມຄິດ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຄວາມອັກຄະຕິ ຕໍ່ກັນ.

ການຕັດແຍກອອກ ອາດເຮັດໃຫ້ ຜູ້ຖືກຕັດແຍກ ກາຍເປັນຜູ້ຢູ່ເສີຍໆ, ບໍ່ສະແດງທ່າທີ ຫຍັງອອກ, ບໍ່ມີປະຕິກິລິຍາ, ບໍ່ຕໍ່ສູ້, ບໍ່ສົນໃຈ.

ເປັນຫຍັງ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ຈຶ່ງເປັນສິ່ງສໍາຄັນ ?

ເພາະມັນເປັນເງື່ອນຮັບປະກັນ :

- ຜົນສໍາເລັດຂອງ ໃນການເຮັດວຽກ ການຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ
- ຄວາມຍືນຍົງຂອງການພັດທະນາ
- ການຕັດແຍກກັນ ເປັນສາເຫດ ຂອງການສູນເສຍເສດຖະກິດຂອງສັງຄົມທັງໝົດ
- ການຕັດແຍກກັນ ແມ່ນ ການລະເມີດສິດທິມະນຸດ ຂອງກັນ ແລະ ກັນ.

IV. ນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ

ນະໂຍບາຍ ຂອງລັດຖະບານລາວ ທີ່ສະໜັບສະໜູນ ສິດສະເໝີພາບ ຍິງຊາຍ (ສິດສະເໝີພາບ ລະຫວ່າງເພດ) ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງສັງຄົມ.

ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ເປັນພາຄີ ຂອງ ສິນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິມະນຸດ, ແລະ ຖະແຫລງການອາຊຽນ ເຊັ່ນ :

ລ/ດ	ຊື່ຂອງສິນທິສັນຍາ ແລະ ຖະແຫລງການ	ຖານະພາບຕໍ່ສິນທິສັນຍາ	ຕາມລຳດັບປີ
1	ຖະແຫຼງ ການສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິມະນຸດ (Universal Declaration of Human Rights–UDHR) ທີ່ ຮັບຮອງ ໂດຍ ສະຫະປະຊາຊາດ ໃນປີ 1948.	ພາຄີ	1948
2	ສິນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິ ທາງການເມືອງ ຂອງແມ່ຍິງ	ພາຄີ	1969
3	ສິນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການກຳຈັດ ການຈຳແນກເຊື້ອຊາດ ໃນ ທຸກຮູບການ	ຮັບຮອງປະຕິບັດ	1974
4	ສິນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການຈຳແນກ ທຸກຮູບການຈຳແນກ ຕໍ່ ແມ່ຍິງ (ຊີດໍ)	ລົງນາມ ສັດຕະຍາບັນ	1980 1981
5	ສິນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິເດັກ	ຮັບຮອງ	1991
6	ສິນທິສັນຍາ ສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິ ທາງເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ.	ລົງນາມສັດຕະຍາບັນ	2000 2007
7	ສິນທິ ສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິ ພົນລະເມືອງ ແລະ ສິດທິ ທາງການເມືອງ.	ລົງນາມ ສັດຕະຍາບັນ	2000 2009
8	ຖະແຫລງການ ສະຫະປະຊາຊາດ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິຂອງຄົນ ພື້ນເມືອງ (UNDRIP)	ລົງຄະແນນສຽງທີ່ສະມັດ ຊາໃຫຍ່ສະຫະປະຊາຊາດ	2007
9	ສິນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍສິດທິຄົນພິການ	ລົງນາມ ສັດຕະຍາບັນ	2008 2009
10	ການປົກປ້ອງ ທຸກຄົນທີ່ສູນຫາຍແບບຖືກບັງຄັບ	ລົງນາມ	2008
11	ສິນທິສັນຍາ ຕ້ານ ການທໍລະມານ ແລະ ການລົງໂທດແບບ ໂຫດຮ້າຍ, ໄຮ້ມະນຸດສະທຳ ແລະ ປະຈານ;	ລົງນາມ ສັດຕະຍາບັນ	2010 2012
ຖະແຫລງການ ອາຊຽນ			
1	ຖະແຫລງການ ວ່າດ້ວຍ ການລົບລ້າງ ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ ແມ່ຍິງ ໃນຂົງເຂດ ອາຊຽນ	ລົງນາມຮ່ວມ	2004
2	ຖະແຫລງການ ສິດທິມະນຸດ ຂອງ ອາຊຽນ	ລົງນາມຮ່ວມ	2012

3	ຖະແຫລງການ ວຽງຈັນ ວ່າດ້ວຍ ການຍົກລະດັບທັດສະນະ ຕໍ່ Gender ແລະ ການຮ່ວມມືກັນຂອງແມ່ຍິງອາຊຽນ ເພື່ອ ຄວາມຍືນຍົງຂອງສະພາບແວດລ້ອມ	ລົງນາມຮ່ວມ	2012
4	ຖະແຫລງການວ່າດ້ວຍ ການລົບລ້າງຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ລົບລ້າງຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ເດັກນ້ອຍໃນຂົງເຂດອາຊຽນ	ລົງນາມຮ່ວມ	2013
5	ຖະແຫລງການຂອງ ອາຊຽນ ວ່າດ້ວຍ ການຍົກລະດັບການ ປ້ອງກັນໃນສັງຄົມ.	ລົງນາມຮ່ວມ	2013

1. ລັດຖະທຳມະນູນ ສປປ ລາວ (1991 ແລະ 2003):

ພົນລະເມືອງລາວທຸກຊົນເຜົ່າ ທຸກຄົນ ມີສິດເທົ່າທຽມກັນ ໃນທາງສັງຄົມ, ການເມືອງ, ເສດຖະກິດ ແລະ ກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 8 “ທຸກກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ມີສິດທິ ຮັກສາຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຕົນ, ແລະ ຂອງຊາດ. ການຈຳແນກ ລະຫວ່າງ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແມ່ນສິ່ງຕ້ອງຫ້າມ. (ຜິດກົດໝາຍ).

2. ອອກກົດໝາຍ :

ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງ ແມ່ຍິງ, ພະຈິກ 2004, (ສິດເທົ່າ ທຽມກັນ ຂອງແມ່ຍິງ ຕໍ່ທີ່ດິນ ແລະ ກຳມະສິດ, ແລະ ສິດທິ ໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງເທົ່າທຽມກັບຜູ້ຊາຍ ຕໍ່ວຽກທີ່ເທົ່າທຽມກັນ).

ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍການ ພັດທະນາຊົນນະບົດ ແລະ ການຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ (ນຍ/201) ກ່າວເຖິງ ສິດສະເໝີພາບ ຍິງຊາຍ ທີ່ເປັນມາດຖານຂອງການພັດທະນາ.

3. ສ້າງຕັ້ງ ອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆ :

- ຄະນະກຳມະການແຫ່ງຊາດ ເພື່ອຄວາມກ້າວໜ້າຂອງ ແມ່ຍິງ
- ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ (ສູນໃຫ້ຄຳປຶກແມ່ຍິງທີ່ປະສົນກັບຄວາມຮຸນແຮງ, ຄະນະກຳມະການ ແຫ່ງຊາດຕ້ານການຄ້າມະນຸດ)
- ສະຫະພັນກຳມະບານ

4. ອອກນະໂຍບາຍຕ່າງໆ :

- ແຜນການຫ້າປີ ສຳລັບ ການພັດທະນາ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ (NSEDP)
- ສິດສະເໝີພາບ ຍິງຊາຍ : ໃນຂະແໜງການ ສາທາລະນະສຸກ, ການສຶກສາ, ການຝຶກ ອົບຮົມວິຊາຊີບ, ການໃຊ້ແຮງງານ, ແລະ ໃນການເມືອງ (ການບໍລິການຂອງສັງຄົມ ແລະ ສະພາແຫ່ງຊາດ)

- ແຜນການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ແລະ ຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ (2011 – 2015) (NRDPEP) ກ່າວວ່າ ທຸກກຸ່ມຊຸມເຜົ່າທີ່ວ່າປະເທດຕ້ອງມີສ່ວນຮ່ວມໃນການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ແລະ ການຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ.

5. ຄຳເຫັນມັ້ວນທ້າຍຂອງກຳມະການ ວ່າດ້ວຍການລົບລ້າງການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ ຂອງ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໃນປີ 2009 (ຂໍ້ 44 ແລະ ຂໍ້ 45; ກອງປະຊຸມສະໄໝທີ່ 44, 30 ກໍລະກົດ - 7 ສິງຫາ 2009).

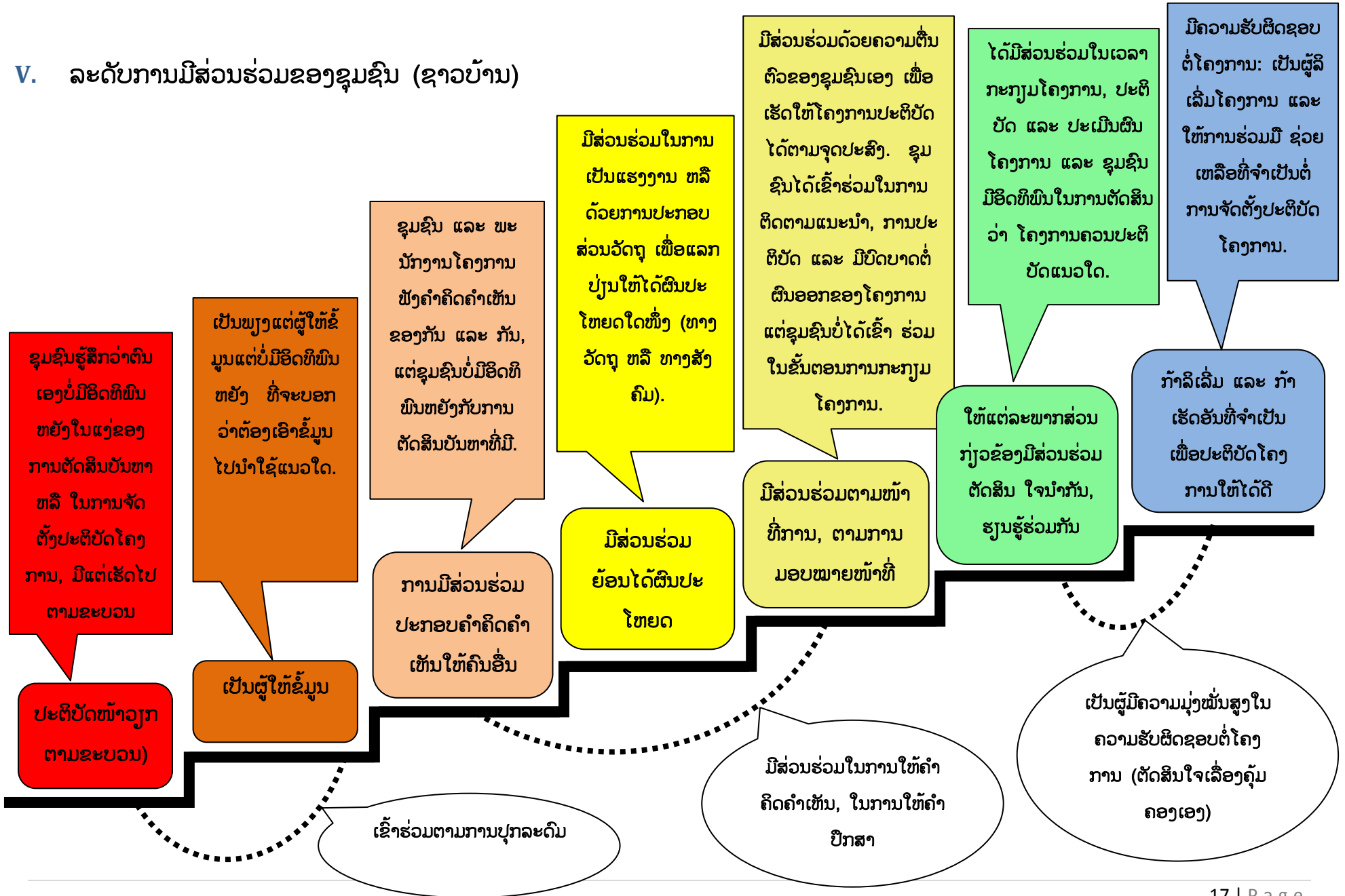
ຂໍ້ 44. ແມ່ຍິງຊຸມນະບົດ

8. ຄະນະກຳມະການຮັບຮູ້ ແຜນງານຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ, ການສ້າງຕັ້ງ ຄະນະກຳມະການຄຸ້ມຄອງ ການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ແລະ ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກແຫ່ງຊາດ, ໂຄງການພັດທະນາ, ແຜນງານ ແລະ ມາດຕາການຕ່າງໆ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບການລິເລີ່ມ ໂດຍລັດພາຄີ, ລວມທັງ ຢູ່ໃນເຂດຊຸມນະບົດ ແລະ ຫ່າງໄກສອກຫຼີກ, ແລະ ໂຄງການອອກໃບຕາດິນໄລຍະ 1 ແລະ 2. ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຄະນະກຳມະການ ສະແດງຄວາມເປັນຫ່ວງ ອັນຮ້າຍແຮງຂອງຕົນ ຕໍ່ຖານະທີ່ເສຍປຽບຂອງແມ່ຍິງ ຢູ່ໃນເຂດຊຸມນະບົດ ແລະ ຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ທີ່ປະກອບເປັນ ຊັດສ່ວນໃຫຍ່ ຂອງແມ່ຍິງ ຢູ່ສປປ ລາວ, ຊຶ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນ ໂດຍຄວາມທຸກຍາກ, ຄວາມກົກໜັງສີ, ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຕ່າງໆ ໃນການເຂົ້າຫາການປົ່ວປົວ ສຸຂະພາບ, ການສຶກສາ ແລະ ການບໍລິການສັງຄົມ, ແລະ ການເຂົ້າຮ່ວມ ທີ່ບໍ່ທັນພຽງພໍ ໃນຂະບວນການຕັດສິນບັນຫາ ໃນລະດັບຊຸມຊົນ, ລວມທັງສະພາບ້ານ. ຄຽງຄູ່ກັນນີ້ ກໍຍັງມີຄວາມເປັນຫ່ວງວ່າ ໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆ ອາດຈະບໍ່ລວມເອົາ ທັດສະນະກ່ຽວກັບເພດເຂົ້າ ສະເໝີໄປ ກໍເປັນໄດ້. ຄະນະກຳມະການ ຍັງມີຄວາມເປັນຫ່ວງຕື່ມວ່າ ຮີດເກົ່າຄອງເດີມ ກ່ຽວກັບ ເພດຍິງ ຍັງຄົງແຜ່ຂະຫຍາຍ ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ໃນຊຸມຊົນຊຸມນະບົດຕ່າງໆ.ແລະ ເປັນຫ່ວງວ່າ ບັນດາໂຄງການລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດ ອາດຈະມີຜົນກະທົບ ທາງລົບຕໍ່ສະພາບແມ່ຍິງຊຸມນະບົດ ກໍເປັນໄດ້.
9. ຄະນະກຳມະການ ສະເໜີໃຫ້ ລັດພາຄີ ດຳເນີນມາດຕາການ ອັນຈຳເປັນ ເພື່ອເພີ່ມ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍການເຂົ້າຮ່ວມຂອງແມ່ຍິງ ໃນການອອກແບບ ແລະ ຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດແຜນການພັດທະນາທ້ອງຖິ່ນ, ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ ເປັນພິເສດ ຕໍ່ຄວາມຕ້ອງການ ຂອງແມ່ຍິງຊຸມນະບົດ ໂດຍຮັບປະກັນໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໃນຂະບວນການ ຕັດສິນບັນຫາ ແລະ ມີຄວາມສາມາດຕີຂຶ້ນ ໃນການເຂົ້າຫາ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ການປົ່ວປົວສຸຂະພາບ, ການສຶກສາ ແລະ ການບໍລິການສັງຄົມ. ຍິ່ງກວ່ານັ້ນ, ລັດພາຄີ ຄວນຮັບປະກັນໃຫ້ ໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆ ໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ກໍຕໍ່ເມື່ອ ການປະເມີນຜົນກະທົບທາງເພດ ກ່ຽວກັບ ແມ່ຍິງຊຸມນະບົດ ໄດ້ຮັບການດຳເນີນ ຢ່າງສຳເລັດຜົນເທົ່ານັ້ນ....ຄະນະກຳມະການ ສະເໜີໃຫ້ ລັດພາຄີ ເອົາຜົນສຳເລັດ ຂອງການປະຕິບັດແບບສ້າງສັນຂອງລັດຖະບານ ແລະ ສະຖິຕິຮອບດ້ານ ກ່ຽວກັບ ສະພາບ

ຂອງແມ່ຍິງຊົນນະບົດໃນທຸກຂົງເຂດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິນທິສັນຍາ ເຂົ້າໃນບົດລາຍງານ ສະບັບຕໍ່ໄປຂອງຕົນ.

V. ລະດັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ (ຊາວບ້ານ)

ມາເບິ່ງກັນຄືນ

ປະເມີນເບິ່ງ ຈຸດຍືນຂອງຕົນເອງໃນເວລາເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການ.

ຄິດວ່າ ຕົນເອງ

ຈະເໝາະສົມ ທີ່ຈະຖືກຈັດເຂົ້າຢູ່ໃນລະດັບໃດ?

ເປັນໄປຕາມຂະບວນ (ບໍ່ມີຄຳເຫັນ)

ເປັນຕົວຕັ້ງຕົວຕື່ຢູ່ໃນໂຄງການ?

ທ່ານຢາກຖືກຈັດເຂົ້າຢູ່ຈຸດໃດ ຂອງ ລະດັບ ຂອງ ການມີສ່ວນຮ່ວມ?

ເພື່ອໃຫ້ຕົນເອງມີບົດບາດຕາມທີ່ຕ້ອງການ ຄວນມີການປ່ຽນແປງແນວໃດ ຢູ່ໃນຂະບວນການອອກແບບ, ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ໂຄງການ?

VI. ທັກສະຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາໃນເວລາປະຊຸມ (Role and Skill of Facilitator of focus group discussion)

1. ຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາ (Facilitator of group discussion)

1.1 ບົດບາດ:

- ເປັນຜູ້ຕັ້ງຄຳຖາມໃຫ້ກຸ່ມສົນທະນາກັນ, ພາທຸກຄົນໃນກຸ່ມດຳເນີນການສົນທະນາຮ່ວມກັນ
- ບໍ່ຕັດສິນບັນຫາ, ບໍ່ມີຄຳຕອບໃຫ້ກຸ່ມ,
- ຊວນໃຫ້ກຸ່ມໃຫ້ຄຳຕອບ ຕໍ່ກັນເອງ
- ເປີດໂອກາດໃຫ້ທຸກຄົນໃນກຸ່ມໄດ້ເວົ້າຕາມທີ່ແຕ່ລະຄົນຄິດຕາມໃຈຂອງແຕ່ລະຄົນ.

☞ **ຕາໃຫຍ່:** ສັງເກດເບິ່ງໃຫ້ເຫັນວ່າທຸກຄົນໃນກຸ່ມສົນໃຈສົນທະນານຳກັນ

☞ **ຫູໃຫຍ່:** ງ່ຽງຫູຟັງຄຳຄິດເຫັນຂອງທຸກຄົນໃນກຸ່ມ, ຟັງທຸກເລື້ອງ, ບໍ່ແມ່ນຟັງແຕ່ເລື້ອງ ຂະແໜງການ ຂອງຕົນເອງ ຫລື ຟັງແຕ່ເລື້ອງທີ່ຕົນຢາກຟັງ;

☞ **ຈິງໃຈ :** ຈິງໃຈວ່າຢາກຟັງສຽງຈາກທຸກຄົນ, ເປີດໃຈຮັບຟັງຄຳເຫັນຂອງທຸກຄົນ;

☞ **ມືເຖິງ :** ບໍ່ໃຊ້ມືໄວ້ຊື່ຕົນຊື່ມືອອກຄຳສັ່ງກັບຄົນໃນກຸ່ມ;

- ☞ **ຂາເຖິງ :** ຢ່າງເຂົ້າໄປນັ່ງໃກ້ກັບ ຄອບຄົວຜູ້ທຸກຈົນ, ແມ່ຍິງຜູ້ລຳບາກ, ແມ່ຍິງຜູ້ເຂັ້ມແຂງ, ຜູ້ໃຫຍ່ ແລະ ເດັກນ້ອຍ;
- ☞ **ປາກ :** ຖາມແບບກະຕຸ້ນໃຫ້ຄົນຄິດ, ບໍ່ໃຫ້ຄຳອະທິບາຍ ຫລື ສອນຜູ້ອື່ນຫລາຍໂພດ.

1.2 ການວາງຕົວ :

- ເປັນກາງ, ຖ້າບໍ່ຈຳເປັນ - ບໍ່ຄວນເວົ້າວ່າ “ເຫັນດີ” ຕໍ່ຄຳເຫັນຂອງຜູ້ໃດຜູ້ນຶ່ງ, ແລ້ວ ຫລື “ບໍ່ເຫັນດີ” ຕໍ່ຄຳເຫັນຂອງຜູ້ໃດຜູ້ນຶ່ງ,
- ບໍ່ຟັງແຕ່ຜູ້ດຽວເວົ້າ ຫລື ລົມນຳແຕ່ຜູ້ທີ່ເວົ້າໄດ້ດີ.

1.3 ການຟັງ :

- ຟັງໃຫ້ເຂົ້າໃຈເລື່ອງຕາມຜູ້ເວົ້າໆໃຫ້ຟັງ, ບໍ່ສະຫລຸບເລື່ອງໃດນຶ່ງດ້ວຍຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງຕົນເອງໂດຍທີ່ຕົນເອງບໍ່ໄດ້ຢູ່ໃນເລື່ອງນັ້ນ.
- ຟັງທຸກຄົນໃນກຸ່ມເວົ້າຈົນແລ້ວ,
- ຟັງແລ້ວ ຄວນຮູ້ວ່າ ຕ້ອງສະຫລຸບສັງລວມຄຳຄິດເຫັນທັງຫລາຍໃນຈຸດນຶ່ງກ່ອນຈະກ້າວໄປຈຸດໃໝ່ທີ່ຕໍ່ເນື່ອງກັນ,
- ສັງລວມການສົນທະນາຕອນຈົບ. ຖ້າມີຄຳເຫັນບໍ່ລົງລອຍກັນ ກໍສະຫລຸບໃຫ້ເຫັນຄຸນຄ່າຂອງຄວາມແຕກຕ່າງກັນຂອງຄຳເຫັນເຫລົ່ານັ້ນ.

1.4 ສະແດງຕົນເປັນນັກຟັງທີ່ດີ :

- ✓ ຟັງດ້ວຍການງົກຫົວຟັງ, ຈ້ອງຕາເບິ່ງຜູ້ເວົ້າດ້ວຍຄວາມສົນໃຈ.
- ✓ ຟັງໄປນຳ ແລະ ບອກໄປນຳວ່າ "ຫນ້າສົນໃຈດີ"
- ✓ ຟັງແລ້ວ ຕົບມືຊົມເຊີຍໄປນຳບາງຄັ້ງຄາວ ເພື່ອເປັນການຜ່ອນຄາຍບັນຍາກາດ, ແຕ່ບໍ່ແມ່ນຊົມເຊີຍ ຄຳຕອບຂອງຜູ້ໃດນຶ່ງສະເພາະ.
- ✓ ເມື່ອຜູ້ນຶ່ງເວົ້າຈົບແລ້ວ ກໍຄວນຊວນໃຫ້ມີຜູ້ເວົ້າຜູ້ຕໍ່ໄປອີກ.
- ✓ ເມື່ອມີແຕ່ຜູ້ດຽວເວົ້າຫລາຍໂພດ, ດົນໂພດ, ຈົນເຮັດໃຫ້ການສົນທະນາກັນຂອງກຸ່ມບໍ່ສາມາດເກີດຂຶ້ນໄດ້, ຄວນຂໍດ້ວຍວິທີນີ້ມນວນ ເຊັ່ນ : ສະເໜີໃຫ້ຜູ້ນັ້ນເຊົາເວົ້າຈັກຄາວກ່ອນ ແລະ ຂໍໃຫ້ຜູ້ອື່ນເວົ້າຕໍ່ໄປ; ຖ້າຍັງແກ້ບໍ່ຕົກ, ຜູ້ຊ່ວຍໃນທີມຄວນພາຜູ້ກ່ຽວແຍກໄປສົນທະນານອກກຸ່ມຕາມທີ່ເໝາະສົມ ຫລື ພັກຜ່ອນການສົນທະນາກ່ອນໄລຍະນຶ່ງ.

1.5 ການເວົ້າ :

- ເວົ້າດ້ວຍສຽງແຈ້ງ, ບໍ່ແຮງບໍ່ຄ່ອຍເກີນໄປ

- ບໍ່ເວົ້າໄວ ແລະ ບໍ່ເວົ້າຊ້າ ຈົນຜູ້ຟັງມີຄວາມສັບສົນ
- ເວົ້າເປັນວັກເປັນຕອນ.
- ຖ້າຄິດວ່າ ການເວົ້າອາດບໍ່ໃຫ້ຄວາມຈະແຈ້ງພຽງພໍ ກໍຄວນໃຊ້ການຂຽນຄຳສັບຫລັກ ຫລື ແຕ້ມ ຫລື ຂີດ ແບບໃດນຶ່ງ ຂອງເລື່ອງທີ່ເວົ້ານັ້ນ ໄປພ້ອມກັບເວລາເວົ້າ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຟັງ ເຂົ້າໃຈເລື່ອງທີ່ເວົ້າ ນັ້ນໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ ແລະ ມອງເຫັນພາບໄດ້ໃນສະຫມອງ. (ເວົ້າ ແບບຮູບປະທຳ)
- ໃຊ້ພາສາເວົ້າໃນລະດັບເປັນແບບກັນເອງກັບພວກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສົນທະນາໃນກຸ່ມ, ບໍ່ໃຊ້ພາສາ ເອກກະສານ, ບໍ່ໃຊ້ພາສາຕ່າງປະເທດປົນເປື່ອນ, ບໍ່ໃຊ້ພາສາວິຊາການ.
- ໃຊ້ບາງຄຳສັບທ້ອງຖິ່ນ (ຂອງເຜົ່າ) ຂອງກຸ່ມເພື່ອສ້າງຄວາມສະບາຍໃຈ ແລະ ບັນຍາກາດ ໃຫ້ກຸ່ມຮູ້ສຶກສະບາຍໃຈ, ບໍ່ເຄັ່ງຕຶງ. ແຕ່ບໍ່ໝາຍຄວາມວ່າຈະໃຊ້ພາສາ ຊົນເຜົ່າເປັນ ເລື່ອງ ຕະຫລົກທີ່ຫຍໍ້ຫຍັນຊົນເຜົ່າ.
- ໃຊ້ປະໂຫຍກສັ້ນໆ ແລະ ງ່າຍດາຍ, ຟັງແລ້ວຫລາຍຄົນເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍດີ, ບໍ່ສັບສົນຜູ້ຟັງ.
- ເວົ້າແຕ່ລະປະໂຫຍກໃຫ້ຈົບ, ຊັດເຈນ, ແລະ ເປັນວັກເປັນຕອນ.
- ທັງເວົ້າທັງຫລວງເບິ່ງຜູ້ຟັງ, ສັງເກດວ່າຜູ້ຟັງເຂົ້າໃຈບໍ່, ຍັງຟັງຢູ່ບໍ່.

1.6 ຊຸກຍູ້ໃຫ້ທຸກຄົນໄດ້ອອກຄຳເຫັນ :

- ເມື່ອມີຄົນໃດນຶ່ງມີດຽບ ແລະ ບໍ່ຍອມປາກເວົ້າເລີຍ ຄວນສະເໜີໃຫ້ລາວເວົ້າດ້ວຍວິທີ ຖາມວ່າ ຈາກປະສົບການຂອງລາວເອງ ຕົວຢ່າງ: ຖາມລາວວ່າ ເລື່ອງແບບນັ້ນລາວເຄີຍ ພົບມາແລ້ວ ຫລືຍັງ ແລະ ຂໍໃຫ້ລາວເລົ່າໃຫ້ຟັງ.
- ຖ້າໃນກຸ່ມມີຫລາຍຄົນບໍ່ມັກອອກຄຳເຫັນເລີຍ ຄວນໃຊ້ວິທີການຮ້ອງຊີ້ແຕ່ລະຄົນໃຫ້ເປັນ ຜູ້ຕອບທຳອິດຕາມລຳດັບ; ຫລື ຈະໃຊ້ວິທີການໃດນຶ່ງເພື່ອໃຫ້ພວກຜູ້ບໍ່ມັກອອກຄຳເຫັນ ນັ້ນໄດ້ເວົ້າເປັນພວກຜູ້ເວົ້າທຳອິດ.

1.7 ກ່າວຄຳຂອບໃຈ :

ສະແດງຄວາມຂອບໃຈກັບກຸ່ມຫລັງຈາກການສົນທະນາ ແຕ່ລະວັກ, ແລະ ຕອນຈົບ. ແລະ ຄວນສະເໜີໃຫ້ກຸ່ມຖາມຄືນໄດ້, ຫລື ຈະຖາມເລື່ອງໃດກໍໄດ້.

2. ການກະຕຽມ:

- ຜູ້ຈະພາກຸ່ມສົນທະນາ ຈຳເປັນຕ້ອງ ໃຊ້ເວລາ ກະຕຽມຕົນເອງ ແລະ ທີມຂອງຕົນເອງໃຫ້ ເຂົ້າໃຈຫົວ ຂໍ້ເລື່ອງ ແລະ ຈຸດປະສົງທີ່ຕ້ອງການໃຫ້ກຸ່ມສົນທະນາ. ສະມາຊິກຄວນ ຮູ້ໄວ້

ກ່ອນວ່າໜ້າວຽກຂອງ ຕົນເອງທີ່ຈະເຮັດນັ້ນແມ່ນຫຍັງ. ການກະຕຽມຕົວເອງກ່ອນ, ຊ້ອມຕົວເອງໄວ້ກ່ອນ ເປັນເລື່ອງທີ່ ຈະ ຮັບປະກັນເຮັດໃຫ້ການເຮັດຕົວຈິງໄດ້ດີ.

- ກ່ອນຈະຈັດການສົນທະນາກັບກຸ່ມ ຕ້ອງຈັດສະຖານທີ່ໄວ້ກ່ອນ, ກວດເບິ່ງວ່າ ຈະມີບ່ອນນັ່ງສະດວກສຳລັບທຸກຄົນບໍ່, ເປັນບ່ອນຈະສົນທະນາກັນໄດ້ໂດຍບໍ່ມີສິ່ງລົບກວນ ຫລື ບໍ່ມີຜູ້ລັກພັງ (ຖ້າເປັນກໍລະນີຈຳເປັນ).
- ຄວນຈັດສະຖານທີ່ໄວ້ກ່ອນ ເພື່ອໃຫ້ທຸກຄົນໄດ້ນັ່ງໃນ ແຖວດຽວກັນ, ເຊັ່ນ ນັ່ງເປັນຮູບກົງ ວົງເດືອນ ເພາະທຸກຄົນຈະໄດ້ເຫັນໜ້າກັນດີ ແລະ ຮູ້ວ່າສຶກວ່າທຸກຄົນເທົ່າທຽມກັນເພື່ອຈະຮ່ວມກັນສົນທະນາ.

ທິມງານ :

ທິມງານທີ່ຈະພາກຸ່ມດຳເນີນການສົນທະນາ, ສ່ວນຫລາຍປະກອບມີ 3 ຄົນ ຄື : ຜູ້ຖາມ, ຜູ້ບັນທຶກຄຳຄິດເຫັນຈາກການສົນທະນາຂອງກຸ່ມ, ຜູ້ສັ່ງເກດການທີ່ຈະຊ່ວຍຕິດຕາມວ່າ ການຖາມໄປຕາມ ຈຸດປະສົງທີ່ຢາກຖາມ, ເບິ່ງບັນຍາກາດ ການສົນທະນາເພື່ອຊ່ວຍປັບ, ເພື່ອເຕືອນໃຫ້ພັກຜ່ອນໃນເວລາເໝາະສົມ.

3. ຫັດສະນະການວາງຕົວຂອງຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາ :

- ບໍ່ວາງຕົວແບບຂົ່ມຂູ່, ຫລື ຖືໂຕເອງວ່າ ສຳຄັນກວ່າຜູ້ອື່ນ ຢູ່ໃນທິມ ຫລື ຢູ່ໃນກຸ່ມສົນທະນາ
- ແຕ່ງຕົວສະອາດງ່າຍດາຍ ແລະ ໃກ້ກັບລະດັບດຽວກັນກັບຜູ້ຕອບ ຫລື ບໍ່ຕ່າງກັບຜູ້ຕອບຈົນເກີນໄປ (ບໍ່ແຕ່ງໂຕໂອ້ອວດລົດນິຍົມ ຫລື ໃສ່ເງິນຄຳ ຫລາຍຈົນເກີນໄປ).
- ວາງຕົວແບບເປັນກັນເອງກັບທຸກຄົນໃນກຸ່ມດ້ວຍທ່າທາງສະບາຍໆ
- ສະແດງຄວາມສົນໃຈແບບເປັນເພື່ອນກັບທຸກຄົນໃນກຸ່ມ
- ບໍ່ສ້າງບັນຍາກາດທາງການໂພດແບບໃດໜຶ່ງ ເພື່ອເລີ່ມຕົ້ນການສົນທະນາ, ແລະ ຕະຫລອດການ ສົນທະນາ.
- ໃຊ້ພາສາຮ່າງກາຍ (ສາຍຕາ, ຮອຍຍິ້ມ, ແບບນັ່ງ, ແລະ ອື່ນໆ...) ທີ່ສ້າງ ຄວາມຫມັ້ນໃຈໃຫ້ຜູ້ຕອບໃນກຸ່ມ ເຫັນແລ້ວ ມີສັດທາ ຢາກຕອບ ແລະ ຕອບດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ, ແລະ ກ້າທີ່ຈະຕອບ, ກ້າທີ່ຈະເປີດໃຈສົນທະນານຳກຸ່ມ.

4. ເຕັກນິກການຖາມ:

ການຖາມ ເປັນຄວາມສາມາດທີ່ຈຳເປັນ ສະເພາະ ຜູ້ຈະເປັນຜູ້ພາກຸ່ມດຳເນີນການສົນທະນາ. ເພື່ອຈະເຮັດໃຫ້ກຸ່ມເກີດການສົນທະນາ ແລ້ວໃຫ້ຄຳຕອບຕໍ່ຄຳຖາມໃດນຶ່ງນັ້ນ. ຄວນເຂົ້າໃຈກ່ອນ ວ່າ ການສົນທະນາກັນ ບໍ່ແມ່ນການບອກຄຳຕອບທີ່ວ່າ ຖ ເຫັນດີ ຫລື ບໍ່ ເຫັນດີ, ຫລື ວ່າ ແມ່ນ ແລະ ບໍ່ແມ່ນ ຮ .

ການສົນທະນາກັນ ແມ່ນ ການແລກປ່ຽນ ຄຳຄິດຄຳເຫັນ ຂອງທຸກຄົນໃນກຸ່ມ ກ່ຽວກັບ ເລື່ອງ ທີ່ຕັ້ງຂຶ້ນ, ໝາຍຄວາມວ່າ ກ່ຽວກັບ ເລື່ອງໃດນຶ່ງທີ່ຕັ້ງຄຳຖາມຂຶ້ນ.

- ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ຈະພາກຸ່ມດຳເນີນການສົນທະນາຂອງທຸກຄົນໃນກຸ່ມນັ້ນ, ກໍຕ້ອງຮູ້ໄວ້ກ່ອນວ່າຈະ ມີ ຈັກ ຄຳຖາມທີ່ຢາກຖາມ ກ່ຽວກັບ ເລື່ອງໃດນຶ່ງ, ຕົວຢ່າງວ່າ ຢາກຮູ້ ກ່ຽວກັບ ການສຶກສາ ຂອງເດັກນ້ອຍ ຢູ່ຂັ້ນບ້ານ, ຈະຕ້ອງຖາມເລື່ອງຫຍັງແດ່, ທີ່ລາວຄິດ ແລະ ຕຽມເປັນຫົວຂໍ້ ເລື່ອງໄວ້, ທີ່ເອີ້ນວ່າ **ຫົວຂໍ້ຄຳຖາມ ຫລື ຄຳຖາມຫລັກ**. ຫົວຂໍ້ຄຳຖາມ ຫລື ຄຳຖາມຫລັກບໍ່ຄື ກັນກັບຄຳຖາມທັງຫລາຍທີ່ມີລະອຽດໃນໃບສອບຖາມສະຖິຕິ (questionnaire) ທີ່ຕ້ອງຖາມ ຕາມລຳດັບທີ່ບັງຄັບໄວ້.
- ການພາກຸ່ມສົນທະນາບໍ່ບັງຄັບໃຫ້ຖາມຕາມລຳດັບຫົວຂໍ້ເລື່ອງ ຫລື ຕາມຫົວຂໍ້ຄຳຖາມຫລັກ ເພາະແລ້ວແຕ່ ຄຳຕອບທີ່ຈະອອກມາຈາກກຸ່ມ ; ແລ້ວຜູ້ຖາມກໍສາມາດຖາມເຈາະຈີ້ມໄດ້ ຕະຫລອດ.
- ໂດຍປົກກະຕິແລ້ວ, ຄຳຖາມເຈາະຈີ້ມ (probing question) ສາມາດເປັນໄດ້ທັງ ຄຳຖາມ ປິດ ແລະ ຄຳຖາມເປີດ
- ຄຳຖາມເປີດ ແມ່ນພວກຄຳຖາມທີ່ລົງທ້າຍດ້ວຍຄຳວ່າ ແມ່ນຫຍັງແດ່, ມີແນວໃດແດ່, ເປັນຫຍັງ ແລະ ເຮັດແນວໃດ, ໃຜແດ່, ຍາມໃດ ຫລື ຕອນໃດ, ຢູ່ບ່ອນໃດ, ເປັນຫຍັງຈຶ່ງແມ່ນແບບນັ້ນ. ໃນພາສາອັງກິດແມ່ນເລີ່ມຕົ້ນດ້ວຍອັກສອນ W 5 ໂຕ ເຊັ່ນ : What, Why and how, Who, When, Where, why it is like that.

1. ຕອນເລີ່ມຕົ້ນ ກ່ອນຖາມ :

- ກ່ອນຈະ ເລີ່ມຕົ້ນ ຄວນ ອະທິບາຍຈຸດປະສົງ ວ່າ ຢາກຟັງຄຳຄິດເຫັນຂອງຊາວບ້ານ ກ່ຽວ ກັບ ເລື່ອງໃດ, ແລະ ເປັນ ຫຍັງຈຶ່ງ ຢາກຟັງເລື່ອງນັ້ນ. ຖ້າໃຊ້ວິທີ ອະທິບາຍ ດ້ວຍຮູບພາບ ຫລື ແຕ້ມອະທິບາຍໄປ ພ້ອມກັບເວລາເວົ້າໄດ້ກໍຍິ່ງດີ ເພາະຜູ້ຟັງຈະເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍ ແລະ ໄວ ກວ່າ ວິທີ ທີ່ມີແຕ່ເວົ້າ ໃຫ້ຟັງ.
- ຄວນບອກກັບກຸ່ມວ່າ ທຸກເລື່ອງທີ່ຈະສົນທະນາກັນນັ້ນ ແມ່ນ ເປັນການ ຟັງ ຄຳຄິດເຫັນ ຂອງ ແຕ່ລະຄົນ ເຊິ່ງມັນຍ່ອມແຕກຕ່າງກັນໄດ້ ເພາະ ແຕ່ລະຄົນ ມີວິທີຄິດຕາມແບບ ຂອງໃຜ ຂອງ ລາວ ເພາະ ຕ່າງຄົນຕ່າງມີປະສົບການຊີວິດຕ່າງກັນ. ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງຂໍ ໃຫ້ທຸກຄົນ ສະບາຍໃຈທີ່ ຈະສົນທະນາທຸກເລື່ອງ, ແລະ ຈະບໍ່ມີການເວົ້າວ່າ ຄຳຄິດເຫັນ ໃດ ນຶ່ງ ຜິດ ຫລື ຖືກ, ວ່າ ສະຫລາດ ຫລື ໂງ່.
- ອະທິບາຍໃຫ້ກຸ່ມເຫັນວ່າ ການໃຫ້ຄຳຄິດເຫັນຂອງເຂົາເຈົ້ານັ້ນມີຄວາມສຳຄັນແນວໃດ, ແລ້ວ ສະເໜີ ຂໍຄວາມຮ່ວມມື ໃຫ້ກຸ່ມສະແດງຄຳຄິດຄຳເຫັນດ້ວຍຄວາມສັດຊື່ ແລະ ຈິງໃຈ.(ຕົວຢ່າງ: ການໃຫ້ຄຳຄິດເຫັນຂອງເຂົາເຈົ້າ ແມ່ນ ການເຂົ້າຮ່ວມໃນວຽກງານ ອັນນຶ່ງ ທີ່ສຳຄັນ ກ່ຽວກັບ ເຂົາເຈົ້າ ແລະ ສັງຄົມທັງໝົດ ຄືແນວໃດ).
- ກ່າວຄຳຂອບໃຈທີ່ທຸກຄົນໃນກຸ່ມສະລະເວລາໃຫ້ເພື່ອມາຮ່ວມກັນເຮັດວຽກຂອງໂຄງການ.

- ໃຫ້ແຕ່ລະຄົນໃນທີມ ສະເໜີຕົນເອງເທື່ອລະຄົນ, ດ້ວຍການສະເໜີແບບເປັນກັນເອງ ແລະ ແຈ້ງບອກເລື່ອງທີ່ບໍ່ລີ້ນກາຍຄົນໃນກຸ່ມຈົນເກີນໄປ. ແລ້ວ ສະເໜີ ໃຫ້ແຕ່ລະຄົນໃນກຸ່ມ ສະ ເໜີ ຕົນເອງ. ຄວນໃຊ້ວິທີ ເຮຮາແດ່, ແຕ່ບໍ່ຄວນແກ່ຍາວເວລາດົນ, ຄວນເຫັນໃຈຊາວ ບ້ານຜູ້ບໍ່ມີເວລາຫລາຍ.

2. ເລີ່ມໃຊ້ຄຳຖາມ:

- ສ້າງປະໂຫຍກຄຳຖາມທີ່ບໍ່ສັບສົນ ແລະ ບໍ່ຍາວ, ຟັງແລ້ວ ເຂົ້າໃຈງ່າຍ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມ ຈຸດປະສົງທີ່ຢາກຖາມ.
- ຖາມ ແລະ ເວົ້າປະໂຫຍກຄຳຖາມຄືນອີກ, ຖ້າເຫັນວ່າຜູ້ຟັງມີຄວາມສັບສົນ, ຍ້ອນຄຳຖາມບໍ່ ແຈ້ງ, ຄວນອະທິບາຍຄືນເປັນວັກເປັນຕອນ.
- ຖ້າຖາມ ແລະ ອະທິບາຍຄຳຖາມແລ້ວ ແຕ່ຜູ້ຟັງຍັງສັບສົນຍ້ອນພາສາ ຫລື ປະໂຫຍກທີ່ໃຊ້ ຖາມ, ຄວນຂໍ ໃຫ້ຜູ້ໃດນຶ່ງໃນກຸ່ມນັ້ນຊ່ວຍ ອະທິບາຍ ຄຳຖາມ ດ້ວຍພາສາ ຫລື ວິທີເວົ້າ ຕາມ ແບບຂອງ ພວກຜູ້ຟັງທີ່ມາຈາກທ້ອງຖິ່ນດຽວກັນ.
- ຕັ້ງຄຳຖາມແລ້ວ ກໍເຊີນທຸກຄົນຕອບ ແຕ່ຕ້ອງ ບອກກັບກຸ່ມໂລດວ່າ ຫມົດທຸກຄຳຕອບມີຄຸນຄ່າ ຄືກັນ, ຫນ້າສົນໃຈເພື່ອສົນທະນາກັນ.
- ຖາມແລ້ວ ປ່ອຍເວລາ ໃຫ້ຜູ້ຕອບທັງຫລາຍຄິດກ່ອນ, ບໍ່ເລັ່ງໃຫ້ກຸ່ມຟ້າວຟັງ ຫລື ບໍ່ເວົ້າ ຄຳ ຖາມຄືນຢູ່ເລື້ອຍໆ/ຖ້າໂພດ, ຈົນເຮັດໃຫ້ຜູ້ຕອບສະມາທິບໍ່ໄດ້, ຄິດຫາຄຳ ຕອບບໍ່ໄດ້.
- ບໍ່ປຸງປະໂຫຍກຄຳຖາມ, ເວົ້າປະໂຫຍກຄຳຖາມດຽວຄືນຢູ່ທຸກເທື່ອທີ່ຢາກຖາມຄືນ.
- ບາງຄັ້ງຖາມ ແລ້ວ ຄວນຍື່ມ ຕອນທ້າຍ ຄຳຖາມ ເພື່ອຜ່ອນຄາຍບັນຍາກາດ, ຫລື ໃຊ້ບາງ ຄຳເວົ້າຜ່ອຍຄາຍໄປນຳ.
- ເມື່ອຮູ້ສຶກວ່າຖາມ ຫລາຍຄຳຖາມ ແລ້ວ, ແລະ ດົນແລ້ວ ຄວນຊວນກຸ່ມພັກຜ່ອນກ່ອນ, ແລ້ວ ຈິ່ງສົນທະນາຕໍ່ໄປ.

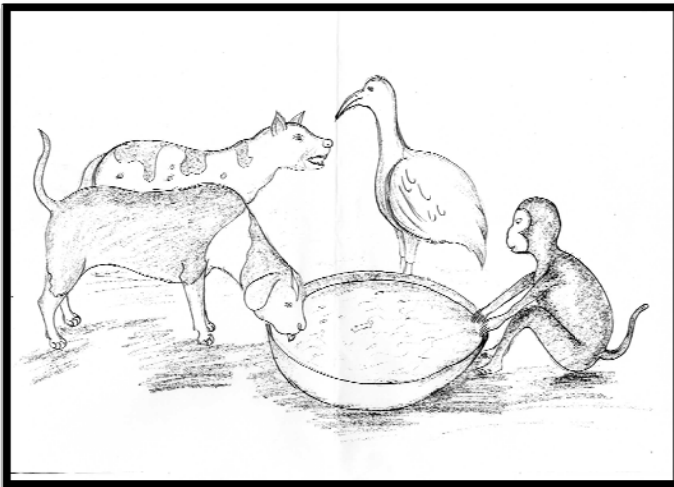
ຫມາຍເຫດ: ບາງຄົນມັກວາງໂມງເວລາໄວ້ກ່ອນ ວ່າຈະມີການພັກຜ່ອນ ໃນເວລາແນ່ນອນໃດ ນຶ່ງ (ຕົວຢ່າງ : ຕອນ 10 ໂມງ ຫລື ອື່ນໆ); ວິທີນີ້ມັນ ອາດບໍ່ເໝາະສົມທຸກຄັ້ງ ເພາະ ມັນຄວນຂຶ້ນ ກັບ ບັນຍາກາດຂອງ ການສົນທະນາ ແລະ ຫົວຂໍ້ທີ່ກຳລັງສົນທະນາຂອງກຸ່ມ.

ເອກະສານຄັດຕິດ

ຫົວຂໍ້ບົດຝຶກຫັດ

ຄຳຖາມສຳລັບ 3 ຮູບພາບ (ຮູບພາບ 1, 2, 3 ກ່ຽວກັບ ສິດສະເໝີພາບ)

ຮູບທີ 1

ຮູບທີ 2

ຮູບທີ 3

ສາມຫໍ່ລກການຂອງສິດສະເໝີພາບ ແລະ ສາມຮູບແບບຂອງສິດສະເໝີພາບ

ແບ່ງກຸ່ມຜູ້ຍິງ 1 ກຸ່ມ ຜູ້ຊາຍ 3 ກຸ່ມ. ກຸ່ມປະສົມ

ສາມກຸ່ມຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສັງເກດເບິ່ງຮູບພາບສັງເກດເບິ່ງ ຮູບພາບທີ 1, ທີ 2, 3 ທີ່ຕິດໄວ້ໃນຝາ

ຄຳຖາມ:

1. ຮູບແຕ່ລະອັນໝາຍເຖິງຫຍັງ? (ຕອບຕາມແຕ່ລະທ່ານເຂົ້າໃຈ)
2. ທ່ານມັກຮູບໃດຫລາຍກວ່າ? ຍ້ອນຫຍັງ?

A. ບົດຝຶກຫັດທີ 1: ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງແມ່ຍິງໃນວຽກງານ ທລຍ

ຕົວຢ່າງ: ຜູ້ປະສານງານກຸ່ມບ້ານທີ່ເປັນແມ່ຍິງມີໜ້ອຍ

- 1. ແມ່ຍິງ ຂີ້ລົດຈັກບໍ່ໄດ້/ບໍ່ເປັນ
- 2. ແມ່ຍິງເດີນທາງໄປເມືອງກັບຜູ້ຊາຍອື່ນບໍ່ໄດ້
- 3. ແມ່ຍິງຄາລູກນ້ອຍ
- 4. ແມ່ຍິງຄາວຽກການຜລິດ

ຄໍາຖາມ :

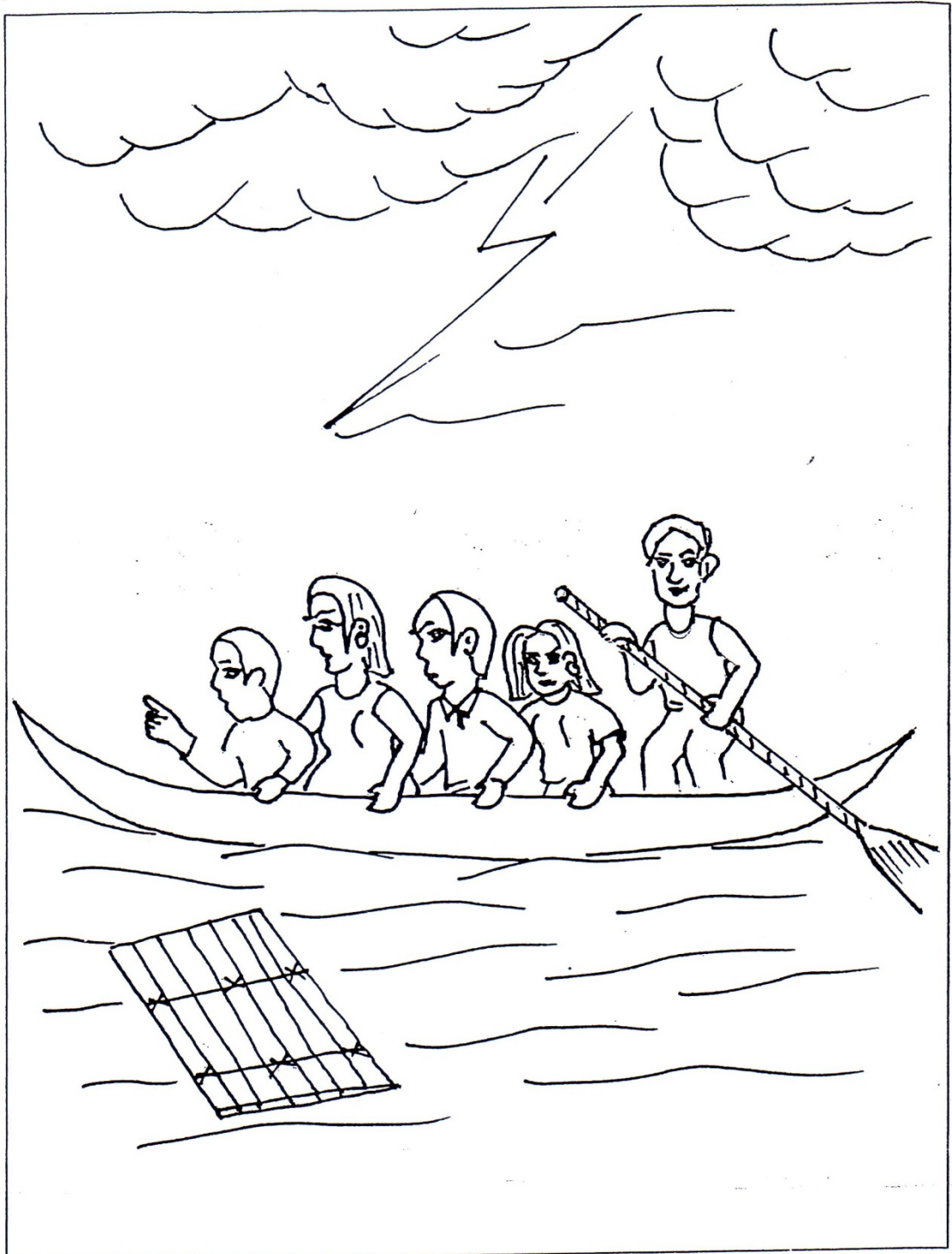
- 1. ທລຍ ຄວນເຮັດຫຍັງໄດ້ແດ່ ເພື່ອໃຫ້ມີແມ່ຍິງມາເປັນຜູ້ປະສານງານກຸ່ມບ້ານຫລາຍຂຶ້ນ?
- 2. ການມີຜູ້ປະສານງານກຸ່ມບ້ານທີ່ເປັນແມ່ ຍິງມີຄວາມສໍາຄັນຫຍັງແນ່?

ຄໍາຕອບ :

1.
.....
.....
.....
.....

2.
.....
.....
.....
.....

B. ບົດຝຶກຫັດທີ 2: ເຮືອ ແລະ ອີກ 5 ຄົນ (ພວກເຮົາສາມາດປະຖິ້ມໃຜຜູ້ໜຶ່ງບໍ່?)

ຄູ່ມື ສຳລັບ ຄູ່ຝຶກ ເພື່ອຈັດ ການຝຶກອົບຮົມ ເລື່ອງ ສົມທົບສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການລົບລ້າງທຸກຮູບການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ, ສະໜັບສະໜູນໂດຍ ໂຄງການ ຊີວິ ປະຈຳອາຊີຕາອອກສ່ຽງໄດ້ UNIFEM CEDAW SEAP, ຫ້ອງການປະສານງານປະຈຳ ສປປ ລາວ, ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ. 18

C. ບົດຝຶກຫັດທີ 3: ຂໍ້ຄວາມຂອງຜູ້ຖືກຕັດອອກຈາກການມີສ່ວນຮ່ວມ

ກິດຈະກຳຄົ້ນຄວ້າ:

ການເຂົ້າຮ່ວມຂອງ ກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ຜູ້ຖືກຕັດອອກ (ບໍ່ໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ)

ຄຳຖາມ ຄົ້ນຄວ້າ :

ກະລຸນານາ ໃຫ້ຄຳຕອບວ່າ ແມ່ນໃຜ ທີ່ຢູ່ໃນເຂດເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການ ທລຍ ອາດເປັນຜູ້ທີ່ເວົ້າຂໍ້ຄວາມ ແຕ່ລະອັນ ຢູ່ຂ້າງລຸ່ມນີ້. (ແຕ່ລະຂໍ້ຄວາມ ອາດ ມີຄົນຈາກຫລາຍກຸ່ມຄົນຕ່າງກັນ ເປັນຜູ້ເວົ້າ, ດັ່ງນັ້ນ ທ່ານສາມາດຕອບໄດ້ ຫລາຍກວ່າ 1 ຄຳຕອບ).

ຂໍ້ຄວາມມີຄື :

1. ພວກເຮົາບໍ່ຮູ້ວ່າ ມີວານນີ້ມີ ກອງປະຊຸມ, ດັ່ງນັ້ນ ພວກເຮົາຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມ;
2. ນາຍບ້ານ ບອກໃຫ້ພວກເຮົາມາປະຊຸມມື້ນີ້, ແຕ່ພວກເຮົາບໍ່ຮູ້ວ່າ ຈະປະຊຸມກ່ຽວກັບເລື່ອງໃດ;
3. ມື້ນີ້ ທລຍ ຈະມາເຮັດວຽກຢູ່ບ້ານພວກເຮົາ ເລື້ອງ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານຂອງບ້ານພວກເຮົາ
4. ພວກເຮົາສິນ້ຽງຢູ່ທາງຫລັງໝູ່ ເພາະພວກເຮົາໜ້າອາຍ ບໍ່ຮູ້ຈະອອກຄຳເຫັນ
5. ພວກເຮົາສິນ້ຽງຢູ່ແຖວໜ້າ ເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າພະນັກງານ ທລຍ ຈະໄດ້ຍິນຄຳຄິດຄຳເຫັນຂອງພວກເຮົາ
6. ພວກເຮົາສິນ້ຽງຢູ່ທາງຫລັງ ເພາະພວກເຮົາບໍ່ເຂົ້າໃຈພາສາລາວດີ
7. ພາສາລາວ ບໍ່ຍາກສຳລັບ ພວກເຮົາ, ພວກເຮົາສິນ້ຽງຢູ່ໃກ້ທາງໜ້າ
8. ບຸລິມະສິດຂອງພວກເຮົາ ບໍ່ໄດ້ຮັບການລົງຄະແນນສຽງ
9. ພວກເຮົາດີໃຈ ທີ່ໄດ້ ລົງຄະແນນສຽງ ໃຫ້ບຸລິມະສິດ ຂອງພວກເຮົາ
10. ພວກເຮົາ ບໍ່ສາມາດເຂົ້າຮ່ວມປະຊຸມ ຈົນແລ້ວ, ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ພຽງໜ້ອຍດຽວ
11. ພວກເຮົາຄາວຽກບ້ານຫລາຍຢ່າງໃນການຕັ້ງບ້ານໃໝ່, ດັ່ງນັ້ນ ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດມາຮ່ວມປະຊຸມໄດ້
12. ພວກເຮົາເຂົ້າຮ່ວມປະຊຸມ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມ ຢູ່ທີ່ປະຊຸມ ຕະຫລອດສອງວັນເຕັມ
13. ເພິ່ນສ້າງນ້ຳລິນໃຫ້ພວກເຮົາຢູ່ໂກກັບບ່ອນພວກເຮົາຢູ່, ພວກເຮົາກໍເລີຍຍັງໄປຕັກນ້ຳຫວ້ຍມາໃຊ້ຄືເກົ່າ;
14. ພວກເຮົາພໍໃຈນຳ ທລຍ ເພາະເພິ່ນສ້າງ ນ້ຳລິນ ໄດ້ຕາມວິທີ ທີ່ພວກເຮົາສະເໜີ
15. ພວກເຮົາດີໃຈຫລາຍ ເພາະດຽວນີ້ມີໂຮງຮຽນຢູ່ໃກ້ບ້ານແລ້ວ ແລະ ລູກຂອງພວກເຮົາກໍສາມາດຢ່າງໄປ
16. ໂຮງຮຽນໄດ້ງ່າຍໆ.
17. ດີທີ່ດຽວນີ້ ມີໂຮງຮຽນຫລັງໃໝ່, ແຕ່ວ່າ ມັນຍາກສຳລັບເດັກນ້ອຍ ທີ່ຕ້ອງຢ່າງຂ້າມຫວ້ຍໄປ ໃນລະດູຝົນ

D. ບົດຝຶກຫັດທີ 4: ຕົວຢ່າງກອງປະຊຸມຢູ່ຂັ້ນບ້ານ

ເບິ່ງຮູບກອງປະຊຸມຢູ່ບ້ານແຫ່ງໜຶ່ງ

ຄໍາຖາມສໍາລັບບົດຝຶກຫັດທີ 4:

1. ທ່ານຄິດວ່າ ທຸກຄົນ ໄດ້ມີຄໍາເຫັນ ບໍ່ ໃນເວລາປະຊຸມ ? ອະທິບາຍ.
2. ທ່ານເຮັດແນວໃດ ໃຫ້ແຕ່ລະຄົນໄດ້ມີຄໍາເຫັນ ທີ່ປະຊຸມ ?
3. ທ່ານຄິດວ່າ ຈະຕ້ອງປັບປຸງ ວິທີການປະຊຸມ ບໍ່ ເພື່ອໃຫ້ທຸກຄົນສາມາດປະກອບຄໍາຄິດຄໍາເຫັນໄດ້ ?

E. ບົດຝຶກຫັດທີ 5: ຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາໃນເວລາປະຊຸມ

ຄໍາຖາມ ບົດຝຶກຫັດທີ 5:

ສໍາລັບສາມກຸ່ມ, ກຸ່ມລະ 1 ຄໍາຖາມ ຄົ້ນຄວ້າ

ຄໍາຖາມກຸ່ມທີ 1:

1. ຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາໃນເວລາປະຊຸມ ແມ່ນຫຍັງ ?

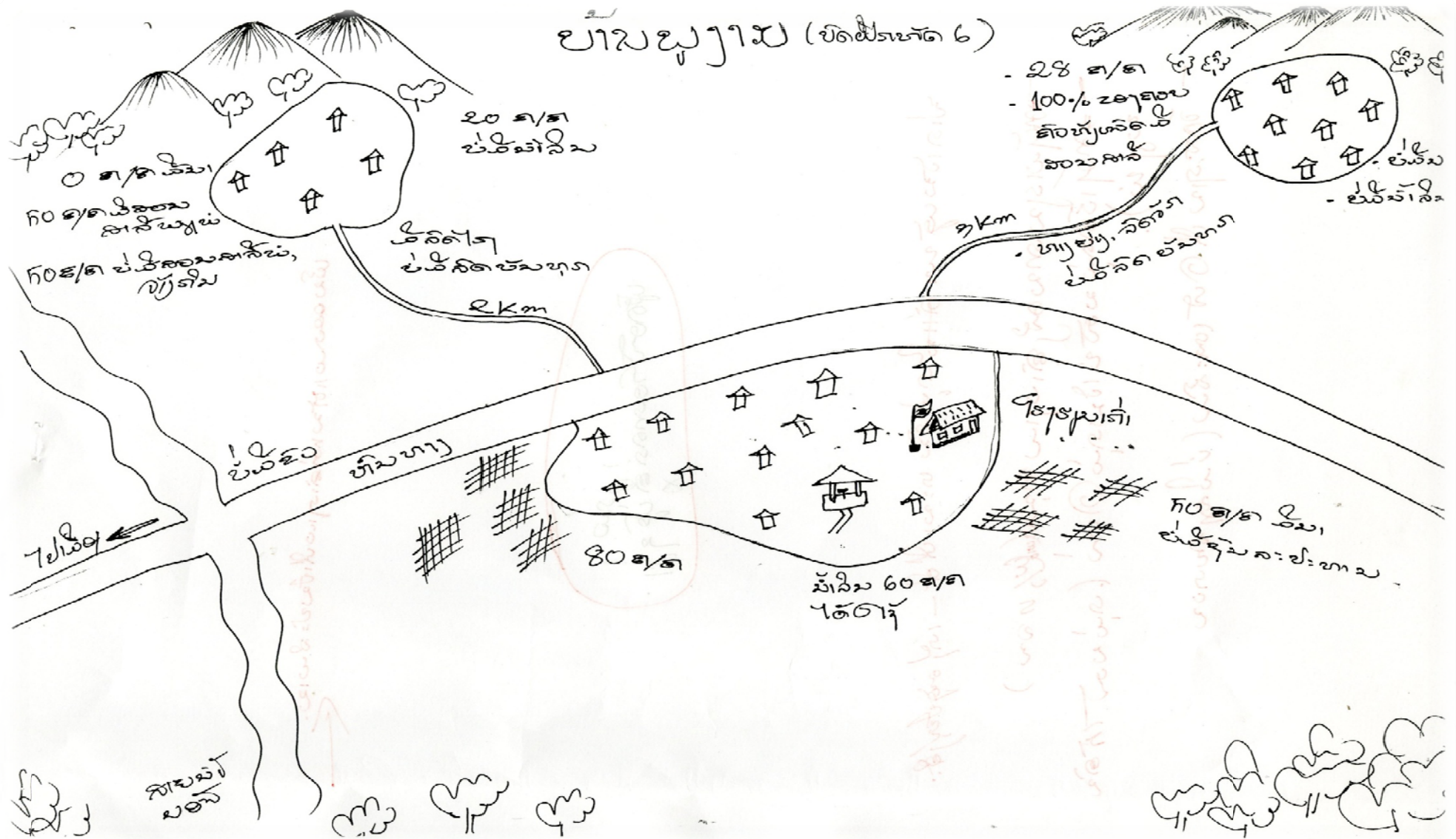
ຄໍາຖາມກຸ່ມທີ 2:

2. ບົດບາດ ຂອງຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາໃນເວລາປະຊຸມ ແມ່ນຫຍັງ ?

ຄໍາຖາມກຸ່ມທີ 3:

3. ຜູ້ພາກຸ່ມສົນທະນາໃນເວລາປະຊຸມ ນໍາໃຊ້ ເຕັກນິກໃດແດ່ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ທຸກຄົນໄດ້ສົນທະນາ, ໄດ້ສະແດງຄໍາຄິດຄໍາເຫັນຂອງເຂົາເຈົ້າ ?

F. ບົດຝຶກຫັດທີ 6: ບ້ານພູງາມ

ຄຳຖາມ ສຳລັບ 3 ກຸ່ມຄົນຄ້ວາໃນບົດຝຶກຫັດທີ 6:

ກຸ່ມຄົນຄ້ວາທີ 1:

1. ທລຍ ຄວນຮູ້ ຂໍ້ມູນຫລາຍກວ່າເກົ່າ ໃນເລື່ອງໃດ ກ່ຽວກັບ ບ້ານ ພູງາມ ?;
2. ຈະຮູ້ຂໍ້ມູນເລື່ອງນັ້ນໆ ໄດ້ແນວໃດ ? ໃຜ ຈະເປັນຜູ້ຊອກຮູ້ ? ຍາມໃດ ?;
3. ເປັນຫຍັງ ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງຮູ້ເລື່ອງນັ້ນໆ ຫລາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ ? ທລຍ ຈະນຳໃຊ້ ຂໍ້ມູນເລື່ອງນັ້ນໆ ແນວໃດ ໃນເວລາເຮັດກັບປະຊາຊົນ ຢູ່ບ້ານ ພູງາມ ?;

ກຸ່ມຄົນຄ້ວາທີ 2:

1. ຈະປະຊຸມ ຢູ່ບ່ອນໃດແດ່ ໃນບ້ານ ພູງາມ ?
2. ໃຜແນ່ຕ້ອງມາປະຊຸມຢູ່ບ່ອນນັ້ນໆ?
3. ຈະຮູ້ໄດ້ແນວໃດ ວ່າ ກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມປະຊຸມ ?
4. ພວກເຮົາແນວໃດ ເພື່ອໃຫ້ແມ່ຍິງທຸກຍາກ ແລະ ຜູ້ຊາຍທຸກຍາກ ມີໂອກາດບອກເລົ່າຄຳຄິດເຫັນ ແລະ ບອກບູລິມະສິດ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ?

ກຸ່ມຄົນຄ້ວາທີ 3:

1. ທ່ານຄິດວ່າ ອາດຈະມີ ສາມບູລິມະສິດ ໂຄງລ່າງຕ່າງກັນບໍ່ລະຫວ່າງສາມຄຸ້ມນີ້ ?
2. ທ່ານຄິດວ່າ ບູລິມະສິດໂຄງລ່າງ ຢູ່ບ້ານພູງາມ ແມ່ນຫຍັງ ?
3. ທ່ານຄິດວ່າ ບູລິມະສິດໂຄງລ່າງຂອງແມ່ຍິງທຸກຍາກ ອາດຈະແມ່ນອັນໃດ ?
4. ທ່ານຄິດວ່າ ບູລິມະສິດໂຄງລ່າງຂອງຜູ້ຊາຍທຸກຍາກ ອາດຈະແມ່ນອັນໃດ ?

G. ບົດຝຶກຫັດທີ 7: ການຈັດກອງປະຊຸມເກັບກຳຂໍ້ມູນຢູ່ຂັ້ນບ້ານ

1. ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເລືອກ 1 ຫົວຂໍ້ ສຳລັບ ກອງປະຊຸມຂັ້ນບ້ານ
2. ເຮັດວຽກ ແຍກກັນ ເປັນ 3 ກຸ່ມ ເພື່ອກະຕຽມຄຳຖາມ ເພື່ອເກັບຂໍ້ມູນຄຸນນະພາບ
3. ແຕ່ລະກຸ່ມສະເໜີ ລາຍການຄຳຖາມ
4. ແຕ່ລະກຸ່ມກະຕຽມ ເພື່ອສະແດງບົດບາດ ການພາກຸ່ມສົນທະນາ ຕາມຄຳຖາມ ທີ່ກະຕຽມ (ແບ່ງວຽກໃນກຸ່ມ, ກະຕຽມກຸ່ມ ແລະ ຊ້ອມໃນກຸ່ມ)
5. ກຸ່ມສະແດງການພາກຸ່ມສົນທະນາ
6. ຄຳເຫັນ ຕໍ່ການພາກຸ່ມສົນທະນາ, ແລະ ການໃຊ້ຄຳຖາມ

H. ບົດຝຶກຫັດທີ 8: ກໍລະນີສຶກສາ

ກໍລະນີສຶກສາ ສໍາລັບກຸ່ມຍ່ອຍຄົນຄວ້າຮ່ວມກັນ

ກໍລະນີທີ 1: ຊ່າງກໍ່ ທີ່ເປັນແມ່ຍິງ

ຢູ່ປະເທດຫວຽດນາມ ໃນປີ 2011, ແຜນງານການຈັດຫາ ນໍ້າ ແລະ ອະນາໄມ ໂດຍການຮ່ວມມື ກັບ ສະຫະພັນແມ່ຍິງ ໄດ້ຝຶກອົບຮົມ ວິຊາການ ຊ່າງກໍ່ ໃຫ້ແມ່ຍິງ ຈໍານວນ 12 ຄົນ ທີ່ບໍ່ມີຄວາມ ສາມາດເລື້ອງນີ້ມາກ່ອນ. ເວລາວາງແຜນຝຶກອົບຮົມ, ພາກສ່ວນລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ແມ່ຍິງ ໄດ້ ຮຽນຮູ້ ເລື້ອງ ບົດບາດ ຍິງຊາຍ ທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຮັບຮູ້ວ່າ ມັນບໍ່ມີວຽກສະເພາະເພດໃດໜຶ່ງຢ່າງ ຕາຍຕົວ, ໃນທີ່ສຸດ ກໍມີແມ່ຍິງຊົນເຜົ່າ ພວກໜຶ່ງສົນໃຈຮຽນວິຊາການຊ່າງກໍ່. ແຜນງານຈັດຫາ ນໍ້າ ແລະ ອະນາໄມ ຈຶ່ງໄດ້ຈັດໃຫ້ແມ່ຍິງພວກນີ້ເຂົ້າເຮັດວຽກການກໍ່ ໃນຕົວຈິງ ໂດຍຜ່ານ ກິດຈະກຳ ການກໍ່ສ້າງ ວິດຖ່າຍ. ໃນເວລາຝຶກແອບເຮັດຕົວຈິງ, ວິຊາການຈາກແຜນງານ ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາ ແລະ ພາເຮັດຕົວຈິງ ແລະ ໃຫ້ກໍາລັງໃຈພວກແມ່ຍິງ. ປັດຈຸບັນ ຢູ່ ເມືອງ ມົງອ່ານ (ປະເທດ ຫວຽດນາມ) ແມ່ຍິງພວກນີ້ກາຍເປັນຊ່ວຍຊານຈາກຕົວຈິງ ໃນການກໍ່ສ້າງວິດຖ່າຍ ແລະ ເປັນທີ່ ປຶກສາທາງວິຊາການໃນການກໍ່ສ້າງວິດຖ່າຍດ້ວຍມູນຄ່າບໍ່ສູງ.

ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ :

- 1) ແຜນງານນີ້ ໄດ້ພິຈາລະນາ ເລື້ອງໃດ ສໍາລັບ ການເຂົ້າຮ່ວມຂອງກຸ່ມແມ່ຍິງ ?
- 2) ບົດບາດຂອງ ພະນັກງານແຜນງານ ແມ່ນຫຍັງ ? ມີພາກສ່ວນໃດແດ່ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂັ້ນຕອນ ການ ສົ່ງເສີມ
- 3) ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ?
- 4) ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດອັນໃດ ຈາກ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ?

ກໍລະນີສຶກສາ 2 : ແມ່ຍິງເປັນຊ່າງກໍ່ ຢູ່ປະເທດພູຖານ

ໃນປີ 2012, ຢູ່ເມືອງ ເປມາກາເຊລ, ປະເທດ ພູຖານ, ມີແມ່ຍິງຈຳນວນ 15 ຄົນ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໃນການຝຶກອົບຮົມ ຊ່າງກໍ່, ຊ່າງໄມ້ ແລະ ການໂຄສະນາ ເລື່ອງອະນາໄມ, ພາຍໃຕ້ການຮ່ວມມື ສະໜັບສະໜູນຂອງລັດຖະບານ, ຂອງຜູ້ນຳໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຂອງກຸ່ມແມ່ຍິງ. ພາຍຫລັງການຝຶກ ອົບຮົມ, ຊ່າງກໍ່ຄົນໜຶ່ງ, ນາງ ຕັດຊະຮິງ ຊັງໂມ, ໄດ້ເຮັດການໂຄສະນາແກ່ສັງຄົມ ຈົນເຮັດໃຫ້ມີ 49 ຄອບຄົວ ຕັດສິນໃຈເຮັດວິດຖ່າຍຄອບຄົວ ພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳທາງວິຊາການຂອງນາງ, ແລະ ນາງ ພາຊຸມຊົນ ຮ່ວມກັນຊ່ວຍ ແກ້ໃຂ ໃຫ້ສາມຄອບຄົວທຸກຍາກ ທີ່ບໍ່ມີເງິນເຮັດວິດ ຖ່າຍຄອບຄົວ ສາມາດມີວິດຖ່າຍຄອບຄົວໄດ້ ດ້ວຍມືນາຍບ້ານ ສະໜັບສະໜູນ ໃຫ້ມີ ແມ່ຍິງເຂົ້າຮ່ວມເຮັດວຽກ ຊ່າງກໍ່ຫລາຍຂຶ້ນ.

ຜົນສຳເລັດອັນນີ້ ສ່ວນໜຶ່ງ ແມ່ນມາຈາກຄວາມມຸ່ງໝັ້ນຮັບຜິດຊອບ ຂອງທີມງານການປະຕິບັດ ໂຄງການ, ແລະ ຍ້ອນມີຂັ້ນຕອນການກະຕຽມທີ່ດີ, ມີການຄັດເລືອກຜູ້ມາເຂົ້າຮ່ວມອົບຮົມທີ່ເປັນຜູ້ ຫ້າວຫັນມາກ່ອນໃນວຽກງານອະນາໄມ ແລະ ຍ້ອນມີການໃຫ້ຄຳແນະນຳຕົວຈິງ ແກ່ຊ່າງກໍ່.

ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ :

- 1) ແຜນງານນີ້ ໄດ້ພິຈາລະນາ ເລື່ອງໃດ ສຳລັບ ການເຂົ້າຮ່ວມຂອງກຸ່ມແມ່ຍິງ ?
- 2) ບົດບາດຂອງ ພະນັກງານແຜນງານແມ່ນຫຍັງ? ມີພາກສ່ວນໃດແດ່ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂັ້ນຕອນ ການສົ່ງເສີມ
- 3) ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ?
- 4) ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດອັນໃດ ຈາກ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ?